

## ЗАХИСТ АВТОРСЬКОГО ПРАВА: ПРАКТИЧНІ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ

Слухач магістратури ФПФПС НАВС Кирдан Б.В.

Науковий керівник : доктор юридичних наук, професор Бичкова  
С.С.

Сьогодні Україна перебуває в умовах перебудови. Однією з реформ, які плануються провести в нашій державі, відповідно до Указу Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015 «Про стратегію сталого розвитку «Україна - 2020» є

реформа у сфері інтелектуальної власності. Дана реформа спрямована на захист конституційних прав авторів (творців). Тому хотілось би звернути увагу на захист авторського права в сучасній правовій державі.

Авторське право може розглядатися в двох аспектах: в об'єктивному розумінні - як сукупність правових норм, що регулюють відносини, які виникають внаслідок створення і використання творів науки, літератури та мистецтва; і в суб'єктивному розумінні - як сукупність прав, що належать автору або його правонаступникам у зв'язку зі створенням і використанням твору літератури, науки та мистецтва .

З даних понять необхідно виділити те, що момент виникнення у особи авторського права пов'язується з моментом створення твору. Особа, яка має авторські права, для сповіщення про них може використовувати спеціальний знак, що розміщується на кожному екземплярі твору і складається з трьох елементів: латинської букви «С», обведеної колом (©), імені (найменування) особи, яка має авторське право, та року першого опублікування твору.

Суб'єктами авторського права можуть бути фізичні та юридичні особи, а в окремих випадках - держава Україна .

Слід зауважити, що суб'єкта авторського права необхідно відрізнити від автора. З одного боку, це може бути одна особа, з іншого боку, ними можуть бути різні особи (спадкоємці автора, особи, яким автор чи його спадкоємці передали авторські майнові права). Суб'єкти авторського права не завжди є творцями певного твору, часто вони набувають авторських прав за договором чи законом. Крім цього, суб'єктами авторського права можуть бути юридичні особи, які також набули прав на твори відповідно до договору або закону .

Особливу увагу слід звернути на правову охорону авторських прав в Україні, під якою розуміється створення на національному та міжнародному рівнях можливості суб'єктам авторського права набути, реалізувати та захистити закріплене у нормативному порядку право інтелектуальної власності.

Відповідно до вимог законодавства України, а саме - Закону України «Про авторське право і суміжні права» - традиційно вирізняють дві основні форми захисту: 1) юрисдикційну (судову); 2) неюрисдикційну (позасудову).

Юрисдикційний захист передбачає судовий розгляд справ про порушення авторських прав та діяльність інших державних органів, які сприяють встановленню істини у справі, проведенню експертиз, вчиненню дій, які попереджують правопорушення у відповідній сфері. Юрисдикційний захист здійснюється за допомогою норм матеріального та процесуального права.

Неюрисдикційний захист передбачає, насамперед, самостійне, без втручання державних органів, вчинення фізичними та юридичними особами таких дій, що припиняють порушення авторських прав, відновлюють порушені права та призводять до створення сприятливих умов для реалізації законних можливостей суб'єктами авторського права.

Найбільше практичне значення має юрисдикційна форма захисту. Тому, попри всі спроби врегулювати питання захисту авторського права на законодавчому рівні, в Україні залишаються невирішеними багато проблем в цій сфері. Серед них варто виділити: по-перше, поширення в Україні негативних тенденцій, спрямованих на порушення авторського права; по-друге, правову невизначеність багатьох ключових понять (наприклад, відсутнє законодавче визначення поняття твору та понять, що стосуються глобальної мережі Інтернет); по-третє, відсутність контролю щодо збору, розподілу та виплати авторської винагороди з боку державних органів; по-четверте, відсутність дієвих механізмів захисту авторського права, зокрема належного рівня відповідальності та суперечливість законодавчих актів в сфері авторського права, та ін. .

Недосконалість законодавства, яке регулює відносини в сфері авторського права, на нашу думку, є питанням часу, оскільки в Україні на даний момент триває реформування і

сфера інтелектуальної власності в будь-якому випадку не залишиться осторонь.

Зазначимо те, що значення і роль об'єктів авторського права для соціально-економічного прогресу суспільства важко переоцінити, швидше навпаки. Там, де належним чином сприяють інтелектуальній діяльності, досягається високий рівень добробуту народу. Світовий досвід свідчить - прогресу досягають там, де цінують інтелектуальну діяльність і вміло використовують її здобутки. Проблема полягає також і в тому, що мало одержати бажані результати творчої діяльності, їх ще треба раціонально використати, а це не легше ніж їх створити.

На сьогодні Україна, наша держава, має досить потужний інтелектуальний потенціал, на її рахунку багато досягнень світового рівня, але, здебільшого, ці досягнення не були раціонально спрямовані на користь українського народу, що є неправильним. Тому з великим терпінням будемо сподіватись, що саме реформа у даній сфері змінить ці непорозуміння та забезпечить надійний захист кожному творцю (автору) його конституційних прав.